

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Božič 1915 v vojni.

Zopet se bliža božični praznik, ki ga bodejo naši vojščaki v slavepolnem boju za domovino obhajali daleč od svojega doma. Pač jih bode, kakor tudi sicer ob tem času, navdajala zavest junaško izpolnjene dolžnosti s ponosnim zadoščenjem; ob tem dnevu, ki je namenjen rodbini, mora biti zanje bolesten občutek, goreče hrepenenje po svojcih.

Naše prizadevanje, jim čez meje dogodkov, čez daljavo prostora poslati pozdrav domovine v spremstvu malega znaka iskrenega in hvaležnega spomina, ne sme omagati v ljubeznipolni gorečnosti, v delavni sili.

Še se ne morejo izpolniti glasovi svete noči, ki obetajo mir ljudem na zemlji. Še cepi neizpremenljivi zakon vojske narode v nasprotno tabore, nam vsiljuje misli in dela kipečega sovraštva. Tem vestnejše, tem zvestejše, tem vdanejšo moramo izpolniti zapoved ljubezni napram onim, s katerimi nas družijo najtrdnjša vez skupnosti: udanost do skupne drage domovine in vojno bratstvo.

S skromnim darom, ki je namenjen olepšati božični večer našim vojakom, prinesemo v okrutni svet orožja prijetno uro svetle sreče, jim pripravimo božično drevesce, kojega daljne lučke bodo razsvetile ovenem nam lastna prsa.

Tudi letos se čuti vojni oskrbovalni urad vojnega ministrstva — vzpodbujen po uspehu svojega prizadevanja pred letom dni — poklicanega, izdati oklic k takemu ljubeznipolnemu delu, ter ponuditi svoje vodstvo in pomoč. Skrbelo bo, da dosepejo božična darila, skrbno izbrana, v redu zamotana in zavarovana, pravočasno v oddelkih k našim četam. Da pa se zamore vsakemu izmed naših vojakov, ki stojijo v boju, napraviti malo veselje, ne zadostuje doslej nabrani denar, v to je treba skupnega delovanja vseh.

Prosimo tedaj velikodušnih denarnih daril. Vsak, tudi najmanjši znesek, je dobrodošel.

O poteku te akcije, o dospelih zneskih, izberi daril, njih nabavi bo vojni oskrbovalni urad javnost dolžnosti primerno obvestil. V upravnih listov se sprejemajo denarna darila v ta namen.

C. in kr. vojni ministrstvo — Vojni oskrbovalni urad, IX., Berggasse Nr. 16 in 22.

Dunaj meseca oktobra 1915.

Fml. Löbl s. r.

V tem, ko izročam predstoječi oklic javnosti, obračam se z zaupanjem do preizkušene patrijotične radodarnosti prebivalstva Kranjske s prošnjo za kar najštevilnejša darila.

Božično obdarovanje vseh čet domačega 3. kora, všteti prostovoljne strelce in v vojni stoječe orožnike, bodo s privoljenjem c. in kr. vojnega ministrstva (vojnega oskrbovalnega urada) skupno izvedle v območju tega kora se nahajajoče podružnice vojnega oskrbovalnega urada.

Darila v naturalijah za čete 3. kora se tedaj oddajo pri nabiralnici daril v naturalijah c. kr. deželne vlade v Ljubljani (Simon Gregorčičeva ulica 20, pritličje desno) do 28. novembra 1915. Od zunaj se lahko pošlje poštne prosto potom župansteve in šolskih vodstev.

Po omenjenem dnevu dospela darila se ne morejo več izročiti njih namenu.

Na darila, namenjena določenim četam ali pododdelkom, se bo natanko oziralo.

Daril, ki se skvarijo (meso, slanina, klobase, sveže sadje in slično), dalje daril za posamezne določene osebe se žal ne more sprejeti.

Darila v denarju se sprejemajo pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade v Ljubljani, pri c. kr. okrajnih glavarstvih in pri mestnem magistratu v Ljubljani, pri vseh prečastitih župnih uradih in pri županstvih.

Izkazi vseh daril se bodo objavljali v dnevnikih listih.

Ljubljana, dne 29. oktobra 1915.

C. kr. deželni predsednik: Schwarz s. r.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Gnojenje vinogradov.

(Konec.)

Tako je tudi pri umetnih gnojilih za trto. Upam, da tisti, ki bo čital ta članek, ne bode nikoli več vprašal — kar se tako pogostoma dogaja: „Kaj je za trto boljši žlindra, ali kajnit?“ kajti gotovo mu bo jasno, da daje žlindra trti fosforove kisline, kajnit pa kalija, treba je tedaj obojega in poleg tega še tretje snovi, namreč dušika, da trta lahko „zida“.

Glede umetnih gnojil vseh treh vrst si je pa treba zapomniti še sledeče: Fosforova gnojila, to je (Tomasova žlindra in superfosfat) pospešujejo (če je drugih dveh snovi v zemlji zadosti) zlasti rodovitnost trt, kalijeva gnojila (kalijeva sol, kajnit) sladkobo grozdja in dušik (čilski soliter, amonijev sulfat, apnen dušik) pa pospešuje najbolj raščo trt.

Kar se tiče drugih lastnosti teh gnojil je pa treba opomniti, da od fosforovih gnojil učinkuje superfosfat hitreje nego Tomasova žlindra. Zadnja se tedaj vedno rabi že v jeseni, superfosfat lahko še-le v zgodnji spomladi. V lahki, peščeni, zlasti pa apneni zemlji vzemimo raje žlindro, v težki, ilovnati zemlji pa raje superfosfat. Od kalijevih gnojil je vinogradu boljše rabiti kalijevo sol kot kajnit. Prva je močnejša in tudi za to boljše, ker dela kajnit zemljo težko in mazljivo.

Kar se tiče dušikatih gnojil je treba znati, da učinkuje najhitreje čilski soliter, hitreje nego žveplenokisli amonijak ali pa apnen dušik.

Sploh pa je pri rabi dušikatih gnojil treba previdnosti, ker izginejo, kakor hitro preidejo v solitrovno obliko, prehitro v globočino. Z žveplenokislím amonijakom ali apnenim dušikom gnojimo tedaj zgodaj spomladi, navadno pri prvi kopi ali že v pozni jeseni, s čilskim solitrom pa še-le med raščo nekaj že pri prvi, poglavitno pa še-le pri drugi kopi.

Za letos nam je vsled vojske le malo umetnih gnojil na razpolago. Kmetijska družba kranjska, ktere bi pač moral biti ud tudi vsak vinogradnik, in ki nam preskrbuje zanesljiva umetna gnojila, nam ponuja za letošnjo gnojenje zlasti fosforova in kalijeva gnojila. Od teh bo za naše razmere najbolj priporočljiv v zadnji številki tega lista omenjeni kalijev superfosfat, ki vsebuje 9% fosforove kisline in 9% kalija in stane pri 100 kg v Ljubljani 14 K.

Na en oral vinograda je treba potrositi vsaj 300 do 400 kg tega gnojila. Na vsako trto pride potem, če so trte sajene na 1 m v kvadratu 6 do 7 dkg, če so pa sajene 1 m 20 cm v kvadratu, 8 do 10 dkg (dek) tega gnojila.

Gnojilo se po celem vinogradu enakomerno raztrosi in sicer tako, da ne pride preblizo kolov (trt), ker sesa trta živež le z najtanjšimi svojimi koreninami, ki so pri starejših trtah pa že sredi vrst.

Na to se gnojilo globoko podkopa ali podštiha, da pride vsaj 15 do 20 cm globoko, ker sicer pospešuje preveč rast plevela.

Ker je jesenska kop vinogradov itak zelo priporočljiva, izvrši se gnojenje in kopanje lahko ob enem.

Kdor pa gnoji vinograd ob enem s kompostom, ta potrosi umeten gnoj vrh komposta, s kojim se gnoji najboljše v jarke, ki se jih naredi sredi vrst, v širini kakega pol metra in v globočini ene pedi. Če se gnoji ob enem s kompostom, se vzame umetnega gnojila lahko za eno tretjino manj.

Najbolje pa je, da kolobarimo. V to svrhu razdelimo vinograd na tri dele. V prvem letu pognojimo prvi del, v drugem drugi del, v tretjem tretji del s hlevskim gnojem ali kompostom, ostala dva dela pa vedno z umetnim gnojem. Tako triletno kolobarjenje trti najbolj prija.

Z dušikatim gnojilom gnojimo spomladi. Žalibog nam od dušikatih gnojil sedaj ni drugo na razpolago kot apnen dušik, ki je še malo znan in v vinogradih še malo izkušen.

LISTEK.

Zgodba na Mehovem.

(Dalje.)

Kaj naj ima vendar opraviti mlada prva ljubezen z modrim, hladnim razumom? Kaj briga njo razloček stanu, kaj premoženje, kaj poklic in kaj podobne stvari? Mlado, ljubeče srce misli le samo na-se. Vse se mu kaže v rožni svetlobi; kot gore visoke zapreke dozdevajo se mu le kakor mali griči, in upanje, ta pravi zapeljivec sveta, predstavlja človeku tudi najtežavnejše za lahko mogoče!

Čas počitnic je minil obema dijakoma na Mehovem tako urno, da so jima tekli tedni kakor dnevi. Stari vitez se je čutil močno zadovoljnega, da so njegovi gosti, kateri so od vseh strani vreli na Mehovo, tako hvalili igro mladega umetnika in tovariša njegovega sina ter so bili prisiljeni priznati, da še niso slišali kaj tako dovršenega.

Da je slava, katero je žel Kunibert v veliki dvorani, mehko srce Elizabete vjela v trajne sponse, na to še stari oče niti mislil ni. Pri pouku mladih ljudi je

bil tudi redkokedaj navzoč. Ker pa ljubezni ničesa ne more tako hitro uživiti kakor ravno glasovi petja in godbe, ki znajo vsako občutljivo srce omamiti, torej je rastla ta strast v teh mladih srcih vedno bolj, ne da bi o tem kaj sama slutila. Dasiravno še tega drug drugemu nista priznala, ker ju je sramežljivost pred tem zadržavala, vendar se to medsebojno nagnenje ni dalo več prikrivati.

Zadnji teden počitnic je prijel necega večera Oto Kuniberta za roko in mu rekel: „Prijatelj, v nekoliko dneh morava zopet odtod. Dolgo sem odlašal, kar sem ti imel povedati, toda sedaj se ne da več odlašati. Tudi naju nobeden ne sliši, ker sva sama v najini spalnici. Ti si namreč povzročal na Mehovem veliko nesrečo, ki bode imela žalostne posledice!“

„Nesrečo, jaz!? — — —“

„Da, rodbini grajski; vsaj jaz slutim tako“, odgovori Oto zamolklo.

„Ti praviš to tako resno, da tega ne morem smatrati za šalo“, odgovori osupnen Kunibert.

„Pa tudi ni šala, dragi Kunibert! Pridem ravnokar od svoje sestre. Ona te neizrekljivo ljubi!“

Temna rudečica pokrije Kunibertovo lice in strese se pri teh besedah, ki so tako glasno potrdile njegovo slutnjo. Oto pa nadaljuje: „Elizabeta bo gotovo zbolela, ko ti odideš, in tako pride sedaj skrbno zakrivana skrivnost njenega dobrega srca na dan, ki bo pa brez dvoma vzbudila jezo starega, strogega in ponosnega očeta, ki ji je že zdavnaj izbral primernega ženina, ter svoje besede ne bo vzel nazaj! — Elizabeta, moja uboga in preljuba sestra, postane žrtev v vsakem slučaju, bodisi žrtev ljubezni, bodisi žrtev očetovskega ponosa in srda!“

Prijatelja sta sedela nekaj časa molče. Naposled se vzdrami Kunibert in reče Otonu: „Zahvaljujem se ti, moj v resnici plemeniti prijatelj, za to svaritev, s katero me delaš previdnega. Če si znal zaslediti in uganiti čutila svoje sestre, kako naj jaz skrijem nekaj tvojemu očesu, ko sva vendar vedno skupaj? Mar pa verjameš, da mi je sploh mogoče živeti brez nje, ki je angelj med ljudmi? Tudi mene bo doletela enaka nesreča, četudi midva temu nisva kriva. Sedaj vživam na Mehovem najsrečnejše dneve svojega življenja, kaj meni mar, če se odslej začne moj pogin? — Toda vkljub propadu, vkljub steni, ki je med nama in

me loči od Elizabete, svetilnica moje náde noče še ugasniti.“

„Ti pripoveduješ o nádi, ubogi prijatelj?“

„Da, nádo gojim v svojem srcu. Če se ona izpolni, pa se lahko še vse obrne na dobro. Vsaj pravite vsi, da sem umetnik v petju in brenkanju. Dobro! Moje petje in brenkanje sta še sedaj brez posebnega pomena, toda vsemogoča ljubezen bo in mora dvigniti oboje na neko stopinjo, katere sedaj še sam ne poznam. Zapustil bom šolo ter se podal na Dunaj. Tam si pridobim s svojo umetnostjo, ki se bo še-le takrat smela umetnost imenovati, pred svitlim cesarjem pohvale in zaslug in takrat, ko bode vse o meni govorilo, ali ko jaz clo semkaj prinesem lastnoročno pisanje vladarjevo, katero tvoj oče gotovo visoko ceni, takrat, upam, se bo dal nakloniti tvoj viteški oče.“

„Želim ti k temu obilo sreče in Bog daj, da bode tako!“ odvrne Oto s težkim srcem. „Kar se mene tiče, dragi moj Kunibert, hočem vse storiti, da dosežeš svoj idejalni namen.“

Malodane do belega dne sta se pogovarjala prijatelja o tej zadevi. Oto objubi

Gotovo pa bode tudi tukaj drag in letos sploh nedobljiv čilski soliter dobro nadomestoval. Na oral se ga rabi 200 kg, tedaj na vsako trto, ako je sajena 1 m v kvadratu 35 g (3 in pol deke), ako so pa sajene 1 m 20 cm v kvadratu 50 dkg (5 dek) na trto. Apnov dušik je črn, močno dišeč prah. Rastrosi se ga po vinogradu in poddela koj pri prvi kopi, ki se mora izvršiti v to svrhu prav zgodaj, da se gnojilo razkroji predno trta ozeleni, da potem že učinkuje.

Apnov dušik se ne sme mešati ali ob enem trositi s superfosfatom, ker bi ga napravil neraztopnega vsled tega, ker vsebuje precej (60 do 70%) apna. Apno pa pride gotovo prav mnogi naši zemlji, zlasti težki ilovki, ki navadno trpi pomanjkanje apna. Tako zemljo napravi že apno samo na sebi bolj rodovitno.

B. Skalicky.

Rjavenje vina.

Letošnja jesen je bila po večini deževna in grozdje je pričelo vsled tega v zadnjem času pred trgatvijo gniti.

Tudi med trgatvijo je večkrat nagajal dež, tako, da ni bilo mogoče tako vestno gnilega grozdja, oziroma gnilih jagod odbirati, kakor bi bilo treba. Tudi je gotovo malo kdo žveplal mošt, kar je v tem slučaju zelo priporočljivo.

Zato je letos pričakovati, da bo vino sploh močno rjavelo.

Kaj imenujemo rjavenje vina, je večini vinogradnikov že znano.

Vino, ki je podvrženo tej bolezni je po kipenju v sodu še svetle barve. Kakor hitro pa pride v dotiko z zrakom, n. pr. če ga pretočimo ali nastavimo, ali če ni v prav polnem sodu, potem spremeni barvo, to je postane bolj temno in se noče učistiti. Pozneje postane rjavo in včasih celo tako gosto, da ni za rabo.

V poletnem času pa tako vino, če ni pravočasno pretočeno in če ni ž njim pravilno ravnano, prav rado zavre in se pokvari.

In vendar se da rjavenje vina in ž njim združena nevarnost, da se vino pokvari, prav lahko odpraviti.

Zato naj bi vsi vinogradniki, vinotržci, gostilničarji in vsi drugi, ki imajo z vinom opraviti, uvaževali, sledeči strokovni nasvet.

Mlado vino kaže letos na vsak način pred Božičem pretočiti in pri tem zažveplati.

Predno vino pretakamo, še bolje že sedaj po kipenju, je treba, da ga preskusimo, je-li stanovitno ali če je rjavenju podvrženo in v koliki meri.

V to svrhu vzamemo iz vsakega sode kozarec vina in ga pustimo odprtega vsaj

dva dni stati, najbolje kar na sodu, v katerem vino leži.

Če po preteku tega časa vidimo, da je vino ostalo tako kot je bilo poprej, oziroma da se je začelo od vrha doli čistiti, potem je to znamenje, da vino nima nagnenja k rjavenju. Tako vino ni ravno potrebno žveplati, priporočja se pa vendar, da se ga pri prvem in drugem pretakanju nekoliko zažvepla. En tenek azbestni trak žvepla zadostuje za bariglo (6—7 hl) vina.

Kadar mislimo tedaj vino pretočiti, si pripravimo dober, snažen sod, dobro ga pomijemo in na to v njem zažgemo toliko trakov na žici obešenega azbestnega žvepla, kolikokrat 6 hl sod drži.

Več pa kot 3—4 trake na enkrat ni priporočljivo zažgati, ker sicer žveplo v takem slučaju nepopolno pogori.

Če je sod velik in je tedaj treba žvepla več zažgati, zažgemo ga 2 do 3 krat, vselej samo po 3 trake.

Koj na to, ko je vse žveplo v sodu pogorelo, začnemo vanj pretakati vino in ko je sod do vrha poln, ga zamašimo.

Pred pričetkom spomladi, tedaj meseca svečna in sušča, pretočimo vino na ta način še enkrat.

Nekaj družega je, če postane vino, ki smo ga dali v kozarec „na probo“, po preteku dveh dni bolj temne, rjave barve, ali pa če se celo zgosti in izloča rjavkasto, oziroma rjavordečkasto blato.

V tem slučaju je vino bolno in ga je treba močno zažveplati, da se ne pokvari.

Če postane vino v kozarcu le bolj temno to je temnorumene ali rjavkaste barve, potem zadostuje, ako pri pretakanju zažgemo v sodu na vsakih 300 litrov en azbestni trak žvepla.

Ako pa se vino ob enem zgosti in prične izločevati rjavkasto blato, ob enem pa se prikažejo na površju vina neki mastni madeži, tedaj je v njem veliko škodljivih glivic, ki bi ga gotovo popolnoma pokvarile. Da se to ne zgodi, ga moramo močno zažveplati, to je vzeti na vsakih 100 do 150 l vina en azbestni trak žvepla.

Rjavenju podvrženo vino pa pretakamo vedno tako, da pride čim manj mogoče z zrakom v dotiko, tedaj najbolje iz sode v sod in s pomočjo vinske pumpe.

Kdor pa je zamudil vino žveplati pri pretakanju ali ga je žveplal premalo, tako da še ni stanovitno, ta naj dodane pozneje nekaj natrijevega bisulfitu, kateri prašek žveplanje nadomesti. Na vsakih sto litrov vina se vzame 3 do 5 g natrijevega bisulfitu, ki se razmeša v kozarcu vode, nalije v sod in tam dobro premeša. Seveda je treba tudi bolno vino spomladi še enkrat pretočiti, pri tem pa le malo zažveplati,

zlasti če je po prvem pretakanju in žveplanju že stanovitno.

Močno žveplano vino diši v pričetku po žveplu (žveplenem dvokisu) in povzroča, v večji meri zaužito, glavobol.

V nekaj tednih se pa ta duh zopet iz vina izkadi, oziroma v njem preustroji v drugo obliko in tako iz vina izgine.

Zato moramo žveplano vino pustiti vsaj nekaj tednov (v prvem slučaju 14 dni, v drugem 4 tedne in v tretjem 6 tednov) ležati, predno ga nastavimo za prodajo.

To velja zlasti za gostilničarje, ki pri polnjenju vina žveplajo, kajti vinogradnik ga itak na drobno letos ne bode prodajal.

Svetujem nujno vsakemu, ki ima z vinom opraviti, da se ravna po teh navsvetih sicer zna utrpeti veliko škodo, ki bi pa bila posebno letos občutna, ko je vina malo in ko ima visoko ceno.

Vinarski nadzornik Skalicky.

Gospodarske drobtine.

Mlekarna na Grmu je s pričetkom tega meseca zopet začela z dobavljanjem mleka iz Prečne, ker se ji je dovolilo, da sme prodajati liter mleka po 24 h na novomeškem trgu. Ker se potrebuje veliko mleka tudi za novomeške bolnice, je seveda mleka vzlic temu še zmeraj premalo v mestu in bo treba poiskati še druge kraje za dobavo potrebnega mleka.

Sestanek gospodarjev in gospodinj na Malem Slatenku. Mlekarna na Grmu namerava razširiti dobavljanje mleka tudi na vasi Smolenavas, Slatenek, Potavrh in Žihovo Selo. V ta namen priredi to nedeljo 14. novembra ob 3. popoldne na Malem Slatenku pri Francu Rohrmannu sestanek, na katerem se bo vse potrebno dogovorilo glede oddajanja mleka iz teh vasi. Vabimo naše gospodinj in gospodarje iz imenovanih krajev, da se udeležijo tega sestanka.

Kmetijski pouk na Grmu. V nedeljo, dne 21. novembra priredi novomeška kmetijska podružnica v šolski dvorani na Grmu ob 9. dopoldne pouk o gnojenju z umetnimi gnojili. Predaval bo ravnatelj V. Rohrmann. Ker je vspeh gnojenja z umetnimi gnojili odvisen predvsem od pravnega ravnanja in so gnojila, ki se sedaj priporočajo in prodajajo, premalo znana, vabimo naše gospodarje in kmetske mladeniče iz bližnjih vasi, da se pouka udeležijo. Pri tej priliki bo sprejemala podružnica tudi naročila na umetna gnojila in na druge gospodarske potrebščine.

Dolenjci, podpirajte „Dol. Novice“ z inseriranjem!

Jurij pl. Grätz je zaslužil kot krepak, mlad človek in hraber vojak splošno odlikovanje. Cesar Friderik IV. ga je močno spoštoval ter ga pridržal celi dve leti na svojem dvoru na Dunaju. Ko je namreč leta 1462 sovražnik oblegal cesarja v njegovem gradu na Dunaju, napotil se je Jurij z drugimi kranjskimi vitezi cesarju na pomoč ter imel pri tem priložnost, izkazati se za nenavadno hrabrega vojaka.

Neki sosed graščaka Hermana je seznanil že poprej viteza Jurija z zalo Elizabeto, nego je šel na Dunaj, in gospod iz Mehovega je rad objubil očetu mladega viteza, da bi se njih rodbina s tem zakonom tesneje združila.

V krasni viteški opravi, ozaljšan s cesarjevo verižico, dospel je Jurij na Mehovo. Dasitudi je bil po svoji zunanosti malo gibčen, skoro nekoliko oduren ter se ni dosti prilagal k nežni dvorski gospodični, vendar ni našla Elizabeta na njem nikake ovire, ko bi se poprej ne bila seznanila s Kunibertom. Staremu graščaku so se lesketale oči veselja in zadovoljnosti, ko mu je stari sosed iz Gradaca pripeljal svojega čilega sina v veliko dvorano ter

Vojni pregled.

Srbsko bojišče. — Bolgarska divizija je vkorakala v Niš, ki je močna trdnjava in mesto, in leži 189 metrov nad morjem. Niš tvori veliko taborišče, ojačeno z modernimi forti. Obseg trdnjavskega pasu znaša okoli 50 km. — Ob vходу bolgarskih čet v Niš jih je sprejelo prebivalstvo s cveticami in s hura-klici. Prebivalci so jih pozdravljali, klicali so svojim osvoboditeljem dobro došli. — Srbski vojaki so izrabili pred padcem trdnjave Niš nastalo zmedo za to, da so plenili. — Nadalje so zasedli Bolgari Leskovac. — V Kruševacu in Nišu je ujetih nad 12.000 Srbov in zaplenjenih 92 topov. — Dozdaj je ujetih v Srbiji okroglo 110.000 mož; 340 topov zaplenjenih; Mackensenova skupina jih je zaplenila 260 in Bolgari 80; zaplenjenih je še nad 100.000 pušk, 15 metalcev min in veliko drugega vojnega materijala. — Na srbskem kronskem svetu se je sklenilo, naj se umakne srbska armada v gore. Srbija potrebuje 300.000 mož, ki jih pa zavezniki ne morejo postaviti na bojišče. — Kakor se poroča iz Milana, sta diplomatični zbor in srbska osrednja vlada zapustila Mitrovico, in da potujeta proti črnogorski meji. — Esad paša zahteva, naj Črnogora zopet izprazni Skader, in namerava zapreti albanska pristanišča. — Žena nekega srbskega poročnika je ustanovila ženski vojaški zbor, ki mu je pristopilo 380 žensk, ki so oborožene s puškami, revolverji in bodalci. (Teh se je pa batil! Kajti bešna ženska je stokrat hujska od peklenščeka samega. Ur.) — Sicer pa, kakor kažejo vsi znaki, se približuje vojska s Srbijo svojemu koncu. Vidi se pa vedno bolj, da bo sovražnik rajši zapustil vso svojo deželo, kakor pa se udal. — Avstrijski podkonzul Maas je po prevzetju konzulatih opravil odpotoval v Skoplje. V tamošnjih bolnišnicah se nahajajo tudi avstrijski vojaki, ki so prišli v srbsko ujetništvo. Te bodo sedaj prepepeljali v Sofijo, odkoder jih bodo potem, ko ozdravé, poslali v domovino.

Najnovejše vesti.

Avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 9. novembra. — Severno od Jaslovieca ob spodnji Strypi in zahodno od Czartoryjska ob Styri so bili odbiti ruski napadi. Drugače nič novega.

Dunaj, 10. novembra. — V vzhodni Galiciji vlada vsled ponesrečenja zadnjih ruskih napadov na našo bojno črto ob Strypu zopet mir. Neki ruski prodiralni poizkus zahodno od Čartoryjska se je izjalovil v vročem boju po nemških in avstro-ogrskih četah.

Kunibertu, da izvabi sestro na sprehod in mu tako dá priložnost, da zamore ž njo govoriti na samem.

Onega dne pred odhodom sošolcev v Novomesto je stari vitez Herman odjezdil na lov. Oto je pa sedaj napeljal, da sta se Elizabeta in Kunibert sešla v grajski knjižnici. Saj je bil nameravan sprehod ob odsotnosti mehovskega gospodarja brezpotreben. Mlada človeka sta se dolgo časa pogovarjala mej tem, ko je sedel Oto kot zvesti stražnik zaljubljenec pred steklenimi vrati. Njuno previdno pogovarjanje se sicer ni slišalo skozi vrata, pač pa je lahko zapazil Oto, kako sta bila vsa prešinjena ljubezni in kako so se jima lesketale oči, iz katerih so sijale sreča in udanost. —

Družega dne je priredil graščak sijajen banket. Voz za potovanje je že stal pripravljen na dvorišču. Po obedu objame oče svojega sina, zahvali prisrčno Kuniberta za lepo zabavo, ki mu je povzročilo njegovo petje in brenkanje na harfo, ter mu podari velik cekin za spomin. — Kaj sta pa čutila zaljubljena znanca pri tej ločitvi, ni lahko popisati. — Voz pride; sošolca se še enkrat poslovita od vseh navzočih in nato se

odpeljeta čez viseči most v dolino proti Novem mestu.

*

Stari mestni godec Pavel Avmer se ni malo čudil, ko mu je družega dne njegov sin omenil, da ne misli obiskovati dalje domačo šolo, marveč, da odpotuje na Dunaj, zakar bo pa potreboval obilno denarja. Toda od očeta ni zahteval novcev, ker sta mu jih Oto in Elizabeta dovolj preskrbela. Nekoliko dni pozneje je zapustil Kunibert Novomesto ter se podal s svojo ljubo harfo v prestolnico na Dunaj.

Pustimo sedaj Kuniberta, da nadaljuje svojo pot, in se podajmo nazaj v mogočni grad Mehovo. Pogovor Elizabete s Kunibertom navdajal jo je še nekaj časa z upanjem. Vaje na harfo, katero ji je oče omislil v Benetkah, so ji postale odslej najljubša zabava.

Kmalu po odhodu mladega umetnika je začelo biti na Mehovem kaj živo. Pričele so se gostije in pojedine, ki jih je priredil vitez Herman svojemu bodočemu zetu Juriju pl. Grätz, ki se je pred kratkim vrnil z Dunaja v Gradac; to je bila lepa graščina med Črnomljem in Metliko.

ga prosil za roko njegove hčerke za svojega sina.

Opazilo pa se je takoj, kako je gospodična zarudela in zopet obleдела, ko so jo poklicali. „Oče!“ rekla je Elizabeta, „vi veste, kako vas ljubim in spoštujem. Poslušajte torej prošnjo svojega otroka. Dajte mi še časa, da si premislim. Vitez Grätz je mož, katerega moram tudi jaz visoko ceniti. On bo uvidel, da sem še jako mlada, da, še premlada, da bi kot ubogljiva in pokorna hči o tej zadevi mnogo govorila. Upam od njega, kot modrega gospoda, da usliši mojo prošnjo ter mi dovoli eno leto časa v premislek. To je vse, za kar vaju oba pokorno prosim.“

Te z največjo nežnostjo izgovorjene besede niso ostale brez uspeha. Ljubezen k oddaljenemu, z osodo se borečem Kunibertu, dajala je plahi gospici srčnost, da jih je izgovorila.

„Bodi torej tako, velespoštovana gospodična!“ reče vitez Jurij ter se prikloni in poljubi Elizabeti roko. Tudi oba očeta sta odobrila prošnjo, nakar so sedli k pojedini, katere se je udeležilo mnogo vitezov iz okolice.

*

(Dalje prihodnj.)

Dunaj, 10. novembra. — Avstro-ogrski četne armade generala pl. Kövesza so vzele jugozahodno od Ivanjice močno zasedeno višino Okolišča in tudi Eldovišče, južno izhodišče Jelica planine, z naskokom osvojile postojanko, obstoječo iz večih eden za drugim ležečih strelskih jarkov. Jugozahodno od Kraljeva prodirajo nemške čete na obeh straneh Ibra. Jugozahodno od Kruševca so pridobile na prostoru Aleksandrovac. Bolgari so vrgli sovražnika pri Nišu in Aleksincu na levi breg južne Morave nazaj.

Dunaj, 10. novembra. — Delovanje laškega topništva je bilo včeraj v splošnem zopet bolj živahno. Sovražni napadi na južni del postojanke Podgora, proti Zagori, pri Plaveh in na Col di Lana so bili odbiti. Na Nabrežino vržene bombe letalcev so ubile več oseb; med njimi neko ženo in tri otroke.

Namestnik načelnika generalnega štaba:
pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo.

Berlin, 10. novembra. — Zasedovanje se nahaja povsod v pravilnem napredovanju. Plen v Kruševcu znaša po večih ugotovitvah 103 skoro popolnoma moderne topove in veliko množino municije in vojnega materiala. Armada generala Bojadževa naznanja 3660 ujetnikov, kot plen v Nišu 100, v Leskovcu 12 topov.

Najvišje vojno vodstvo.

Domače in tuje novice.

Odlikovanja pri Rdečem križu. Njega c. in kr. Visokost nadvojvoda Franc Salvator podelil je za vspešno delovanje na korist Rdečega križa bronasto in častno kolajno Rdečega križa z vojno dekoracijo sledečim gospem in gospodičnam v Novem mestu: Karolina Witschl, Frida Vavpotič, Marija Sekula, Marija Küssel, Marija Turk, Josipina Clarič, Klementina pl. Pöll, Roza pl. Pöll, Josipina Appe, Gabrijela Smolik, Stanka Budna, Ana Müller, Marija Andres, Josipina Küssel, Gabrijela Ulm, Alojzija Klevišar, Zora Meršol, Marija Klemenčič, Pavla Mogolič, Josipina Skedelj, Marija Brežnik, Cirila Meršol, Marija Lončar, Olga Lončar, Ana Drganc, Matilda Gebauer in Matilda Horvat; nadalje gospodoma Aleksander Jakše in Josip Jakše.

Dobrodelni koncert se je vršil sinoči v kavarni „Central“ ob polnih prostorih tudi najodličnejšega občinstva v prid jugozahodni naši vrli armadi kot božično darilo. Svirala je prav dobro ciganska godba. Vstopnina je bila 1 krono. Nabralo se je čistega dobička nad 100 kron. Omenjamo, da je bila pokroviteljica tega koncerta slavna uniformirana meščanska garda novomeška. Želeti je, da bi se večkrat vršili takšni dobrodelni večeri v korist vojnim potrebinam, ker mnogoštevilna vdeležba meščanstva in občinstva spričuje njihovo dobro srce in radodarne roke, če se gre v pomoč in v tolažbo vojskujočim vojakom.

Duhovne vaje in vojna pobožnost. Tukajšnji III. red sv. Frančiška priredi od 18. do 21. novembra običajne letne duhovne vaje. Pričetek tedaj v četrtek 18. novembra ob 2. uri popoldne in sklep v nedeljo, 21. novembra ob polu 2. uri. Vsak dan bodo trije govori in sicer: v petek in soboto ob polu 6. uri zjutraj, ob 10. uri in ob 7. uri zvečer; v nedeljo pa ob polu 8. uri, ob polu 11. uri in ob polu 2. uri popoldne. Letos bo obenem tudi vojna pobožnost v zahvalo dozdej pridobljenih zmag ter kot prošnja za končno zmago in milost skorajšnjega miru. Zato bo v tem času vsak dan ob 2. uri sv. križev pot za padle vojake in zvečer od 6. do 7. ure molitvena ura v blagor domovine. V ponedeljek 22. nov. pa bo letos izjemoma popolnoma patriotska pobožnost v korist dušam v vojski padlih hrabrih vojakov. Ob polu 6. uri zjutraj bo govor: o padlih vojakih in o naši dolžnosti

do njih. Ob 6. uri bo črna slovesna sveta maša za vse padle vojake onih župnij, ki spadajo pod novomeško tretjerredniško okrožje. Natančnejši spored je prilepljen na cerkvenih vratih. K tej izredni pobožnosti se vrljudno vabijo ne samo vsi udje III. reda, ampak tudi nečlani in verniki sploh.

Visoko odlikovanje. Gospod Edmund Schwinger, c. in kr. stotnik sanitete, sin deželosodnega nadsvetnika v p. gosp. R. Schwinger-ja v Gradcu, katera velepošтовana rodbina je Novomeščanom vedno v najlepšem spominu, je prejel vsled Najvišjega cesarskega ukaza z dne 2. oktobra 1915 viteški križ Franc Jožefovega reda na traku križca za vojaške zasluge. — Čestitamo! — Gosp. stotnik Schwinger se nahaja že od začetka vojne na severnem bojišču. Bil je 10. januarja 1915 že enkrat odlikovan s cesarskim pohvalnim priznanjem hrabrosti pred sovražnikom (Signum laudis). O njem je pisal 22. aprila 1915 neki dunajski list sledeči vojni dogodek:

V Gorayu sta bila nastanjena v oktobru 1914 dva trena in saniteta ene divizije. Mali kraj je bil napolnjen z vojaštvom, vozovi, konji in orodjem; ceste so bile pa natlačene s transporti. Nekega popoldne se bliskovita raznese glas, da se bližajo kraju sovražni kozaki, kar je še posebno potrjevalo, ker so pribežali po cesti iz Franspola vozovi s trenom in z municijo, da bi se spravili še prevočasno na varno, kar pa ni bilo več mogoče, ker je bil majhen kraj že itak prenapolnjen in ni bilo nikjer kakšnega skrivališča. Skoro ni bilo misliti na rešitev, če pridrvé kozaki. Kaj tedaj storiti v tem obupnem položaju?! — Naš vrli sanitetni stotnik g. Schwinger je razvozljal to zagonetko — ker on ni obupal. Takoj je sklenil napad sovražnika na vsak način z vsemi človeškimi močmi z Božjo pomočjo odbijati. Urno skliče svoje moštvo skupaj in kedor je imel karabiner je moral z njim. V nekoliko minutah je imel že vojnjo kompanijo skupaj, četudi je obstojala le iz malo mož. Brzo preskrbi moštvo s potrebno municijo in razpostavi svoje vojake po širokosti črti tako premeteno, da je bilo videti, kakor bi stala cela kompanija vojakov. In res, niso dolgo čakali na kozake. A ko so bili ti dovolj blizu, so jih začeli naši tako silovito z ognjem pozdravljati, da se je sovražnik kar vstrašil in se takoj zopet vrnil nazaj misleč, da mu stoji cel regiment vojakov nasproti. — Na to so se ceste oprostile in tren se je lahko spravil na varno tako, da bi ga Rusi sploh ne mogli več najti. Sicer pa kozaki niso več poskušali napada, saj so bili prepričani, da bi ga izvršili brezuspešno in z velikimi izgubami nasproti mogočni kompaniji malo vojakov našega pogumnega stotnika-poveljnika. Ta veliki vojni čin je izvrstno izpeljal gosp. stotnik Schwinger s svojo energijo. Za ta čin in za več drugih hrabrih dejanj je bil tedaj zaslužen pohvaljen s „Signum laudis“.

H koncu še radi opomnimo, da je bil g. stotnik Schwinger tisti, ki je sporočil 19. avgusta 1914 smrt stotnika g. Ivana Kobé njegovim svojcem v Novomestu. Bila sta že kot novomeščana dobra prijatelja in vojaška služba je nanesla, da sta bila tudi v vojni blizu skupaj. In ko je bil g. Kobé hudo ranjen in prepeljan v bolnico je bil že g. Schwinger kot zvesti prijatelj na mestu, da mu je preskrbel vključno takratnemu hudemu boju najprvo zdravniško pomoč in — pozneje tudi dušno tolažbo po vojnem kuratu. Svet pa po pravici oba slovenska oficirja slavi: prvega kot junaka-mučenca na bojnem polju, ki je že daroval svojo mladost in nadejno življenje za domovino in že počiva nad 14 mesecev v hladni poljski gomili, in drugega kot hrabrega junaka, ki še žrtvuje svoje telesne moči in dušne zmožnosti v blagor Avstriji. — Zato ponovimo danes iste želje, kakor smo jih izrazili v našem listu 9. okt. 1914: Bog čuvaj še nadalje slovenskega vojaka-junaka g. stotnika Schwingerja!

Darovi. Za vojake so darovali dobri ljudje iz župnije Šmihel, in sicer z Vel. Slatneka in Potovrha, kakih 26 mernikov jabolk in nekoliko suhih krljev; pa tudi nekatere druge žene so jih nekaj prinesle. Dobri Bog jim povrni!

Čudna pota smrti. Župnija Šmihel pri Novem mestu šteje po zadnjem ljudskem popisovanju 4646 duš — seveda je sedaj mnogo mož in fantov v vojski, — pa je vseeno nekaj nenavadnega, da celi mesec oktober ni nihče umrl, zlasti, ko imamo v nadomestilo odsotnih domačinov tukaj mnogo goriških beguncev. Težko da bi bil dozdej kdaj kak mesec brez mrliča. Menda je imela res smrt na bojišču preveč opravka. Danes, 10. novembra, imamo pa zopet kar dva mrliča, eno goriško begunko in enega slepega prosjaka. Torej pozabila nas smrt ni, morda je bila le pomota.

Kdo je pa to vsejal? V začetku tedna je kar naenkrat zašumelo, da od 16. nov. naprej ne bo smel noben kmet več kakega prešiča zaklati. Ali je hotel kdo s to lumparijo kaj doseči?! — Nekateri ljudje so pa res hudobni, drugi pa nespametni, da vsako čenčo verjamejo.

Vojnega posojila je podpisala tukajšna mestna hranilnica znatno svoto stotisoč kron. Razum tega je podpisala okrajna bolniška blagajna tridesetisoč kron, in razni meščanje skupaj okroglih tridesetisoč kron, kar je lep dokaz požrtvovalnosti za cesarja in domovino.

Tretjega vojnega posojila je podpisalo v hranilnici v Kandiji 113 strank skupaj za 114.550 kron.

Semenj v Kandiji bo v četrtek, dne 18. novembra za živino in blago. Prodajalci in kupci, pridite mnogoštevilno!

Kmetovalci, pozor! Vojaški nakupovalci živine in drugega blaga nimajo pravice brez uradnega dovoljenja po sili — rekvirirati — nobenega blaga. Ako se kateri taki vojaški kupec zgleda, naj se mu ponudi v prodajo le blago, katero hoče posestnik sam in radevolje prodati in to po taki ceni, kakor kakšnemu drugemu kupecu. Kadar je zapovedano rekviriranje kakega blaga, se itak vselej občinstvo obvesti potom županstva po razglasih. Najmanj je pa dovoljeno takšno posilokupovanje na sejmovih. Kjer bi znali nastopiti takšni kupci na sejmovih, ki bi hoteli blago izsiliti, naj se dotični prodajalec temu upre in to naznani ali navzoči c. kr. žandarmeriji, ali pa pri dotičnem županstvu, kakor tržni oblasti, katero ga bode gotovo znalo braniti proti nepravilnemu postopanju tacega kupovalca.

Martinov semenj v Metliki se bode vršil v torek 16. nov. t. l. kakor običajno za govejo in drugo parkljato živino, ker je kuga na gobcu in parkljih ponehala in tudi kolera v občini Ozalj prestala.

Razglas mestnega županstva Rudolfovo. Vsi prodajalci in kupci, katerim so zadnji tržni dan na tukajšnjem sejmšču baje vojaški skupovalci po sili odkupili govejo živino in prešiče, naj se, ako mogoče, s pričami zgledajo pri mestnem uradu, da se bode proti takemu nedovoljenemu kupovanju odločno nastopilo ter sejmarske škode obvarovalo.

Zadnje čase razširjajo gotovi prekupovalci neresnične trditve, ter strašijo prebivalstvo, da se z naprej ne bodo smeli prešiči za dom ne klati in tudi ne prodajati mestnemu prebivalstvu. — Da se bodo take nesramne trditve odpravile, pozivlje se vsakteri, da naznani vsacega tacega razširjevalca mestnemu županstvu. Posebno naj se pazi na prekupovalce in njih brezvestne mešetarje, kateri take laži razširjajo le zato, da zamorejo sami boljše kupčije delati.

Ker se je zvedelo, da nekateri prodajalci mleka in jaje zadnje čase zopet preko določenih najvišjih cen prodajajo, se jih opozori na kazenska določila ter se jih bode za slučaj zasačenja ali ovadbe izročilo sodišču v kaznovanje, in to ne-le prodajaleca, ampak tudi dotičnega kupca.

Poklic črnovojnikov. Avstrijski in ogrski črnovojni zavezanci rojstvenih letnikov 1875, 1876, 1877, 1891 in 1895 morajo odriniti v službovanje z dnem 16. novembrom 1915 in sicer najkasneje do 11. ure dopoldne pri onem c. in kr. poveljstvu, ki imajo označeno v svojih legitimacijskih listih. Kake manjše zamude so le tedaj dopustne, če se zamorejo utemeljiti s prometnimi razmerami.

Umrl je v Gor. Maharovcu občespšтовani posestnik Martin Borse v 75. letu starosti. Da ga je res vse čislalo, je pričal njegov lep pogreb, ki se ga je udeležila vsa okolica. — Počivaj v miru!

Umrl je v Kamnagorici v nedeljo ob polu 11. uri ponoči znani ogradski mojster g. Ignacij Zupan po hudi boleznini in previden s sv. zakramenti. Bodi mu ohranjen blag spomin, njegova duša pa naj uživa večni raj!

Umrla je gospa Marija Lončar, posestnica in hotelirka v Trziču, dne 8. novembra ob 2. uri popoldne, po kratki mučni boleznini. Pokojnica je bila predobra mati, izvrstna gospodinja, mej svojimi sorodniki občeprijubljena in vsepovsod velespošтовana. Bog ji daj rajski mir!

Podpisovanje tretjega vojnega posojila prekaša za celih 700.000 kron drugo posojilo. Lahko smo ponosni Avstrijčani. Kdo bi si upal zbrati 12 milijard v teku 16 mesecev, kakor Avstrija? Naj nas pogledajo sedaj oni, ki so trdili, da Avstrija ne prenese niti pol leta vojske, da je njena finančna moč prešibka.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil gospod Štefan Vesel, posestnik in čevljarski mojster iz Kandije. Šest mesecev ni bilo nobenega glasu in govorilo se je že, da je padel. Nahaja se v Bazaruj-Karbulak, Saratovska gubernija. — Istotako se je oglasil Franc Ovniček iz Orehka, stopiške župnije; nahaja se v Čembar, gubernija Peusa. — K zadnji notici o Jožefu Darovic še omenjamo, da se kot frančiškan imenuje fr. Rihard, ki je bil nazadnje v Mariboru. Vjet je bil 15. avgusta 1915 po kozaški patrolji, ko je spremljal ruske ujetnike k našemu poveljstvu. — Nadalje sta se oglasila iz ruskega ujetništva Jakob-Blažič iz Ragovega št. 9., ki se nahaja v Petro-pavlosk 70. rota, provinca Akmolinsk, centralna Azija; in Janez Udovč, mizar iz Regerčevasi, nahaja se v Jekaterinoslavski guberniji na Uralu. Zaposlen je pri nekem kmetu, kjer se mu ne godi preslabo.

Nadvojvoda generalni polkovnik Evgen in general pehote pl. Borojevič častna doktorja. Iz Zagreba poroča korespondenčni urad: Proforski kolegij pravne fakultete zagrebskega vsučilišča je soglasno imenoval za častna doktorja generalnega polkovnika nadvojvoda Evgena in generala pehote pl. Borojeviča.

Cesar obdaril slovenskega očeta, ki ima 7 sinov v vojni. Martin Horvat, kmet v Šmarju pri Jelšah na Štajerskem ima 7 sinov v vojni in je zato dobil od presvetlega cesarja kot odlikovanje srebrno uro z začetnimi črkami cesarjevimi in 500 K v denarju.

V bolnici za živino (podkovska šola c. kr. kmetijske družbe kranjske) zopet ordinira vsak dan od 9. do 11. ure dopoldne c. in kr. štabni živinozdravnik v p. gospod Knaflič, ter se odslej vrši zdravljenje živali v istem obsegu kot prej.

V Ljubljani je bil trgovec Franjo Petrič s pravomočno sodbo c. kr. domobranskega sodišča petega armadnega etapnega poveljstva obsojen na smrt na vešalih zaradi zločina ogleduštva po smislu § 321 vojnega kazenskega zakona. Kazen pa se je izpremenila na ustrelitev in se je izvršila dne 2. novembra 1915. — Z isto sodbo je bil obsojen trgovec Alojzij Razberger na 15letno težko poostreno ječo zaradi hudodelstva proti vojni moči države.

Loterijske številke.

Gradec, 27. oktobra 2 21 32 13 58
Trst, 3. novembra 52 80 62 19 47

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico je imela v mesecu oktobru denarnega prometa 184.590 K 32 h. Vložilo je 125 strank 58.984 K 45 h, a dvignilo 92 strank 17.000 K 63 h. Posojil je bilo danih trem strankam 1680 K.

Morilec Martin Zupet prijeto. — Dne 5. novembra zjutraj je bil pri Žumberku ob hrvatski meji obstreljen in ujet. Pobegniti je nameraval na Hrvaško. Ranjen je bil na večih krajih života: v nogo, v roko, v glavo, v prsno stran, itd. Govori se, da je bil močno obstreljen tudi z lovsko puško. — Aretirala ga je orožniška patrolja iz Spod. Suhora in ga prepeljala v Metliko in potem v Novo mesto, kjer je bil zaslišan. Drugi dan pa so ga odpeljali v Ljubljano, da ga sodi vojaško kot naglo sodišče. Pri Zupetu so našli še veliko denarja, prstanov, dva samokresa s strelivom. Ta hudodelnik je bil že štirikrat kaznovan zaradi tatvine in javnega nasilstva. Dvakrat je bil obsojen v šestmesečno ječo. Delal je tudi že v Ljubljani kot prožni delavec. Išče ga obenem še ljubljansko deželno sodišče radi vlomov v župnišča in radi dvakratnega posilstva. — Njegov tovariš Štrukelj pa še ni prijeto in se klati po Dolenjskem. Sedaj ga išče vojaštvo po hribih od Zidanega mosta do Novega mesta; okolu tega ozemlja je napravljen vojaški kordon. Upa se, da roka pravice tudi tega nevarnega zločinca spravi kmalu na varno.

Med zamenjanimi ruskimi ujetniki se je nahajal tudi Janez Rohne, pešec 17. pp., iz Birčevsasi, sedaj stanujoč nekje na Štajerskem.

Iz laškega bojišča nam piše kadet g. Janko Muha sledeče: „Prejel sem prve „Dolenjske Novice“ in upam, da jih bom sedaj redno prejemal. Naročil sem jih, da iz njih izvem, kako se Vam godi tam doli na lepem Dolenjskem in nasprotno, da mojim Dolenjcem včasih napišem par vrstic, kako se nam godi tu na laški meji.

Naš regiment je nastanjen v visokem gorovju. Po strmih, skalovitih bregovih so raztresene posamezne kompanije kot ubožne gorske vasice. Naša kompanija je naseljena na južnem bregu neke nad 2000 m visoke gore. Po strmem bregu se vije steza, ob kateri slonijo naše „dekunge“ in „štelunge“ prav kakor zidanice in hramčki v naši „Borštni gorici“ tam doli na Dolenjskem. Vsaka dekunga ima 6 do 10 prebivalcev. Sezidana je iz kamenja in ruš in pokrita s hlodi, strešno lepenko in rušami, zato pa je tudi v njej suho in primerno toplo. V vsaki dekungi je tudi peč. Na njej si kuhajo možje zjutraj in zvečer kavo ali čaj, okrog nje posedajo in kramljajo ponoči, ko morajo čuti, pri njej si pogreje otrple ude ubogi vojak, ko se vrne s „postna.“ Pri nas imamo že zimo. Za trenutek Vas popeljem še v mojo kajžico. Sezidana je precej lično iz kamenja, je dobro pokrita in ima celo stekleno okence. Znotraj je obita s plahtami in strešno lepenko, da ni premočan prepil. Mala je moja kajžica, vendar imamo trije v njej prostora. Poleg mene stanuje enoletni prost. četovodja Rifelj in moj Francel. Lepo se razumemo in dobro se nam godi. Da nas ne zebe, zato je poskrbel Francel. Založil se je z drvami, kot bi mislil dočakati tu druge zime. Za zabavo skrbi četovodja Rifelj, Dolenjec po rodu in svoji veseli naravi. Ob prostem času se spravimo okrog pečice, kuhamo kavo, čaj ali vino. Rifelj veselo zagode na orgljice. Tako-le se imamo v „dolenjem koncu“. Včasih nas obiščejo iz „srednjega in gornjega konca“. Takrat pa tudi zapojemo kot doma na „žeganju“. Da pa ne pozabimo, da smo v „fronti“, nas opominja enakomerno pokanje pušk in šrapnelov in razsajanje granat. Tam na nasprotni strani včasih tako zaorjejo, kot bi se bližal sodni dan. Tudi v naš breg sovražnik pridno „frea“. Poslal nam je že nekaj granat, a brez vsake škode. Meril je sicer dobro, a slabo zadef. Eksplozivne so v bližini dekung.

Za danes končam. Ako Vam je drago, se še oglasim! (Prosimo! Uredništvo.)

Kakor sem zvedel iz domačega kraja, so nekateri vinogradniki pridelali precej vina. Glejte, da ga prihranite kaj za nas, ki smo na bojišču. Pri rujnem vincu vam bomo vedeli še marsikaj povedati, ko se vrnemo domov.

Dopisi.

Iz Št. Jerneja. — Vernih duš dan, oziroma vseh Svetnikov popoldne se je naš župnik v lepem govoru spominjal naših junakov, padlih na bojnem polju. Imenoma je naštel vse one farane, o katerih se z gotovostjo vé, da so umrli za domovino, in teh je iz naše fare sedaj že enaintrideset. Seveda pogrešamo jih še več. Treba je misliti na to, da jim postavimo časten, hvaležen spominek. Sedaj pa storimo predvsem zanje po izgledu juda Makabejca: sveta je misel za mrtve moliti...!

Vojnega posojila so se farani šentjernejski prav pridno vdeležili. Niso visoke svote, a vendar se je v vsem skupaj podpisalo 137.000 kron, pa ne samo podpisalo, marveč tudi že vplačalo. Večinoma nam je vse to uredil gospod župnik kot načelnik tukajšnje ugledne posojilnice.

Belokranjski vestnik.

Iz Črnomlja. Po naši okolici prebiva in se klati mnogo ciganov in posebno ciganke delajo s svojim brezdeljem in beračenjem veliko nadlego, bodisi po vaseh, bodisi, da mimogredeče popotnike moledujejo. Zdaj, ko je pomanjkanje delavcev tako veliko, bi bilo pač umestno, da se ciganski nadlegi stori konec s tem, da se jim potom županstva odkaže primerno delo na polju in prepove vsako beračenje in nadlegovanje ljudi.

„Dolenjske Novice“ prav radi čitamo in smo zelo naročeni na nje in upamo, da še bolj poskoči njih število, ker prinašajo za dol. gospodarje vedno zanimivega poduka, da bi se le tudi metliški in semiški okraj potrudil za primerno število naročnikov.

Zdaj, ko novi krasni most veže Črnomelj z Loko, bi bilo prav primerno pod mostom ob vodi na ločki strani za poletni čas stezo spremeniti v šetališče, grmovje po rebru ob vodi posekati in posaditi primerne akacije ali vrtno gredice, ki bi nudile po letu lep „park“ in hladno šetališče ob vodi, kar bi bilo tudi lep kras za mesto in znameniti most, katerega vsakdo, ki se pripelje po železnici v mesto, tudi pride pogledat. Na črnomeljski strani bi se pa od mosta ob vodi navzgor za zimski čas napravilo za male troške drsališče, za poletni čas pa porabil prostor za športne igre in društveno izobrazbo črnomeljske mladine,

Oddaja zlatih in srebrnih predmetov državnim izmenjevalnim uradom.

V mnogih gospodinjstvih dobijo se zlati in srebrni predmeti (nakit ali drugo), ki se sploh ali več ne rabijo, ali pa vendar brez občutne žrtve lahko pogrešajo. V roki posameznika nimajo ti predmeti nobene posebne gospodarske vrednosti, zbrani v posesti države ali občekoristnih zavodov pa se zamorejo za splošnost zelo plodonosno porabiti ter pripomorejo nadvse važnim gospodarskim nalogam do izvršitve. Iz domoljubja in smisla za obči blagor so že doslej mnogi dali take zlate in srebrne stvari brezplačno na razpolago vojnopomožni akciji „Zlato dam za železo“ za njene občekoristne namene. Po dosedanjih uspehih je pričakovati, da hode ta vojnopomožna akcija tudi vnaprej dobivala s patrijotičnimi darili zlatih in srebrnih predmetov zadostna sredstva.

Ker pa marsikateri vsled svojih gospodarskih razmer ali vsled večje vrednosti zlatih in srebrnih predmetov ni v položaju ali ni pripravljen iste brezplačno prepustiti, se opozarja, da se more tudi pod sedanjimi okoliščinami proti plačilu oddajati take predmete glavnemu novčnemu uradu ali pa državnim izmenjevalnim uradom (puncovnim uradom v Pragi in Gradcu), kateri izplačujejo vrednost

zlahtne kovine v kronski veljavi, ter s tem služiti v veliki meri splošnosti. Pri tem se nudi prilika, da se dobi za v takih zlatih in srebrnih predmetih se nahajajoče kovine višje cene kakor pred vojsko ali po vojski.

Zlati in srebrni predmeti, ki se neposredno ali po posredovanju izmenjevalnih uradov oddajo glavnemu novčnemu uradu, se bodo tamkaj stopili, od nepravilnih ločili, v novce ali šibike predelali ali pa spravili v kako drugo za trgovino z zlahtnimi kovinami pripravno obliko. Potem se bo zlato in srebro po potrebi porabilo. — Velik del pojde k avstro-ogrski banki, kjer služi ali za okrepitev kovinske podlage našega denarstva, ali pa nabavi inozemskih plačilnih sredstev in potemtakem za plačilo inozemskih surovin ali izdelkov, ki jih vojaška uprava ali domače gospodarstvo potrebuje. Nekaj zlata se od jeseni lanskega leta proda tudi zlatarjem proti predložitvi od zadruga izdanega potrdila o potrebi ter pod nadzorovanjem resnične industrijske porabe, da se tem obrtnikom vsaj v omejeni meri omogoči vzdrževanje njihovih obrtov in da se v tej obrtni panogi zaposlene osebe obvaruje brezdelja.

Kakor je videti, zamorejo posestniki zlatih in srebrnih predmetov pospeševati zelo važne in koristne namene, ako izmenjajo take predmete, ki jih lahko pogrešajo, pri glavnem novčnem uradu ali pa pri državnih izmenjevalnih uradih (puncovnih uradih) v Pragi in Gradcu. — Zlati in srebrni predmeti se lahko pošljejo tudi po pošti na te urade, ki bodo v tem slučaju uradno dognano vrednost potom poštno hranilnice nakazali.

Posestnikom zlata se more izdati o prostovoljni izmenjavi njih zlata proti bankovcem potrdilo (certifikat).

To bo še poznim potomcem drag spomin na svetovno vojno.

Druga efektna loterija „Slovenske Straže“. Javno žrebanje 26. oktobra 1915 je izpadlo tako-le: Dobitek v vrednosti 5000 K je zadela srečka št. 57.361; 1000 kron št. 29.728; 500 K št. 65.689; 300 K št. 76.739; 200 K št. 91.787. — Vsaka teh števil ima po pet pred- in pet zadobitkov v vrednosti po 20; to se pravi: pet števil od navedenih števil navzgor in pet navzdol zadene v vrednosti po 20 kron.

10 dobitkov v vrednosti po 100 kron so zadele srečke št. 2322, 21.776, 26.163, 40.695, 45.155, 50.839, 51.424, 74.373, 85.084, 96.811. — Vsaka teh števil ima po pet predobitkov in pet zadobitkov v vrednosti po 10 K.

50 dobitkov v vrednosti po 50 kron so zadele srečke številka 6847, 8339, 10.812, 14.486, 15.708, 18.894, 18.985, 21.692, 21.811, 23.622, 24.259, 25.644, 29.824, 32.660, 34.277, 37.322, 37.373, 39.593, 40.822, 42.243, 44.092, 45.964, 48.836, 50.835, 51.310, 54.646, 56.099, 56.714, 59.130, 62.511, 63.238, 63.896, 69.355, 69.778, 74.129, 77.591, 80.160, 83.128, 84.071, 86.365, 87.831, 88.668, 92.925, 93.263, 93.681, 93.804, 96.733, 98.245, 98.506 99.469. — Vsaka teh števil ima po 15 predobitkov in 15 zadobitkov v vrednosti po 5 K. — Kdor želi imeti celoten zapisnik izžrebanih srečk, ga dobi proti odškodnini 10 vin. v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani. Vsak ima pa zapisnik na razpolago tam, kjer je kupil srečke. — Dobitki se prično deliti dne 10. novembra.

Učbenca

85-3-1
zdravega in iz poštene hiše sprejme v trgovino z mešanimi blagom

Friderik Skušek v Metliki.

Dražbeni oklic.

E 288/15
19

Dne 14. decembra 1915 predpoludne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 30 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemlj. knjiga Mirnapeč, vložna št. 8: hiši v Mirnapeči št. 5 in 18, gospodarska poslopja, njive, gozdi, travniki. Cen. vredn. 31.167 K, pritlikline 420 K. Najm. pon. 21.058 K. VI št. 140 1/2: gospodarsko poslopje, kozole, njive, gozdi. Cen. vredn. 1290 K, najm. ponudek 860 K. Vložna št. 352: njiva. Cen. vredn. 295, najm. pon. 197 K. Vložna št. 388 1/2: njiva. Cen. vrednost 276 K, najm. pon. 184 K. Vložna št. 613: gozdi. Cenilna vredn. 2182, najm. pon. 1455 K. Vlož. št. 624 1/2: mlin z žago in pritlikline. Cen. vredn. 1532 K, najm. pon. 1029 K.

Zemlj. knjiga Hmelčič, vložna številka 400: vrt, vinograd, travniki: Cen. vredn. 3696 K, najm. ponudek 2464 K. Vložna št. 402: hiša v Hmelčicu št. 11, poslopja, pašnik, travnik, 2 vinograde. Cen. vredn. 5427 K, pritlikline 585 K. Najm. ponudek 3975 K. VI št. 298: travnik. Cen. vredn. 25 K, najm. pon. 17 K. VI številka 408: gozd. Cen. vredn. 856 K, najm. pon. 238 K. Vložna št. 409: gozd. Cen. vredn. 802, najm. ponudek 535 K.

Zemlj. knjiga Golobinjak, vl. št. 465: zidanica, gozd, pašnik. Cen. vredn. 970 K, najm. ponudek 487 K. VI št. 468: travnik. Cen. vredn. 175 K, najm. ponudek 117 K. VI št. 898: gozdi. Cen. vredn. 2747 K, najm. ponudek 1831 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 29. oktobra 1915. 87

Dražbeni oklic.

E 627/15
6

Dne 7. decembra 1915 predpoludne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 30, dražba sledečih nepremičnin:

Zemlj. knjiga Hrušca, vložna št. 352: njiva in pašnik: Cen. vredn. 1179 K, najm. pon. 786 K. Zemlj. knjiga Cerovec 1/2, vl. št. 613: gozd. Cen. vrednost 162 K, najmanjši ponudek 108 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 11. oktobra 1915. 87

Velika svota denarja 154-0-37

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Večjo množino domače slivovke

na drobno in debelo, kakor tudi drožno žganje, grenki, rum, oddaja Janko Karlovšek, Šmarjeta (Dolenjsko). Dobi se tudi na drobno in naroča v trgovini v Rudolfovem h. št. 236, Ljubljanska cesta. 80-3-2

MODNA TRGOVINA Lina Barborič v Novem mestu

vljudno priporoča sivo volno za pletenje vojaških potrebščin kakor tudi najmodernejše 82-3-2 klobuke za dame, bluze, steznike, otročje obleke, itd.

Advokat dr. V. Žitek

vljudno naznanja, da se od 6. t. m. naprej nahaja njegova pisarna na glavnem trgu v hiši g. J. Bergmann-a št. 45, prvo nadstropje. 83-0-2

V Novem mestu, 3. novembra 1915.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-32

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.